

Ewaluacja trzeciej edycji Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego

Warszawa-Dąbrowa Górnicza, grudzień 2015

Zamawiający:

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

ul. Graniczna 21

41-300 Dąbrowa Górnicza

Wykonawca:

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych "Stocznia"

ul. Bracka 20 b

00-028 Warszawa

Autor raportu:

Rafał Rudnicki

Spis treści

01 Wstęp	4
02 Metodologia badania	4
03 Budżet Partycypacyjny w Dąbrowie.....	6
<i>Założenia modelu</i>	6
<i>Środki przeznaczone na BP</i>	7
04 Akcja Edukacyjno informacyjna	9
05 Zgłaszanie projektów	11
<i>Aktywność mieszkańców w zgłaszaniu projektów</i>	14
<i>Przygotowanie projektów</i>	15
06 Weryfikacja i ustalenie listy projektów do Głosowania.....	18
<i>Dzielnicowe Fora Mieszkańców</i>	19
<i>Efekty weryfikacji</i>	20
07 Głosowanie	22
<i>Frekwencja</i>	24
08 Realizacja projektów	26
09 Podsumowanie	27
010 Spis tabel i wykresów	29
<i>Tabele</i>	29
<i>Wykresy</i>	29

01 | WSTĘP

W styczniu 2013 rozpoczęto w Dąbrowie Górniczej proces wdrażania pierwszej edycji Budżetu Partycypacyjnego (BP). Był to element szerszej strategii władz miasta, które od 2007 roku w ramach Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego sięgała po różne mechanizmy włączania mieszkańców we współdecydowanie i współrzędzenie.

W roku 2015 przeprowadzono trzecią już edycję Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego. W niektórych punktach różniła się ona od dwóch poprzednich. Budżet Partycypacyjny jest stosunkowo nowym w Polsce mechanizmem włączania mieszkańców w rządzenie. Metodą prób i błędów wypracowywane i testowane są różnego typu rozwiązania w poszukiwaniu modelu optymalnego dla konkretnej społeczności.

W przypadku Dąbrowy kształt każdej kolejnej edycji był wynikiem namysłu i analizy przebiegu poprzednich. Przeprowadzone przez nas w tym roku badanie ewaluacyjne miało podobny cel – służyło określeniu zalet i wad przyjętych w BP rozwiązań, tak aby jego przyszłe edycje włączały coraz więcej mieszkańców oraz były dla nich satysfakcjonującym doświadczeniem.

02 | METODOLOGIA BADANIA

Przedmiotem badania ewaluacyjnego był przebieg Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego. W analizie skoncentrowaliśmy się na ustaleniu:

- Jak przebiegają poszczególne jego etapy?
- Czy spełniają postawione przed nimi cele?
- Czy odpowiadały standardom BP?
- Co można zrobić, aby były bardziej przyjazne dla mieszkańców?

W tym celu sięgnęliśmy po zróżnicowany zestaw danych, pochodzących z dwóch badań ewaluacyjnych (o charakterze ilościowym i jakościowym) uzupełnionych o dane o przebiegu procesu zamieszczone na jego stronie internetowej.

W ramach ewaluacji przeprowadziliśmy następujące badania:

- **Moderowane otwarte spotkanie z mieszkańcami.** Spotkanie odbyło się 8.12.2015 w Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej. Wzięło w nim udział kilkudziesięciu mieszkańców w tym autorzy wniosków. Spotkanie przeprowadziliśmy korzystając z metody World Cafe – uczestnicy podzieleni zostali na 6 grup w ramach, których dyskutowali nad słabymi/mocnymi stronami oraz propozycjami rozwiązań dla każdego z etapów BP. Na koniec spotkania uczestnicy mieli możliwość skomentowania uwag i propozycji wypracowanych w grupach.
- **Ankieta ewaluacyjna** przeprowadzona za pośrednictwem Internetu (ankieta była dostępna na stronach związanych z BP) oraz w wersji papierowej podczas Dzielnicowych For Mieszkańców. Łącznie zebrano 180 wypełnionych ankiet. Ze względu na sposób zebrania informacji (nieopartym na losowym doborze jej uczestników) wyników nie można uznać za reprezentatywne dla populacji mieszkańców Dąbrowy Górniczej. Mogą być one natomiast pewną wskazówką na temat tego jak uczestnicy procesu odbierają poszczególne jego elementy.

W ocenie Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego przyjęliśmy dwa zewnętrzne punkty odniesienia. Pierwszym z nich jest dokument „Standardy procesów budżetów partycypacyjnych w Polsce”¹. Dokument został przygotowany przez grono osób zaangażowanych w prowadzenie tego typu mechanizmów w polskich miastach, reprezentujących zarówno środowisko samorządowe, jak i organizacje pozarządowe. Z punktu widzenia ewaluacji jego najważniejszym elementem są precyzyjnie zdefiniowane standardy minimalne, które powinien zawierać mechanizm, aby można było go uznać za budżet partycypacyjny. Standardy te wykorzystaliśmy w ocenie rozwiązań zastosowanych w dąbrowskim procesie oraz przebiegu poszczególnych jego etapów.

Drugim, zewnętrznym punktem odniesienia, który wykorzystaliśmy w ewaluacji są dane dotyczące budżetów partycypacyjnych przeprowadzonych w innych polskich miastach. Do porównania wybrane zostały miasta, których wielkość (mierzona liczbą mieszkańców) jest zbliżona do Dąbrowy Górniczej (123 tys.) – Tychy (128 tys.), Płock (122 tys.), Elbląg (122 tys.), Opole (119 tys.).

¹ „Standardy procesów budżetów partycypacyjnych w Polsce”, Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia. Warszawa 2014

Opierając się na ogólnodostępnych danych na temat przebiegu Budżetów realizowanych w tych miastach wyznaczyliśmy ilościowe wskaźniki, które posłużyły do oceny Dąbrowskiego BP.

03 | BUDŻET PARTYCYPACYJNY W DĄBROWIE

Początki Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego sięgają roku 2013. Pracownicy Urzędu Miejskiego, działacze lokalnych organizacji pozarządowych oraz radni miejscy wypracowali model BP, który został wdrożony w tym samym roku. Od tego momentu przeprowadzone zostały dwie edycje Budżetu (2014 i 2015). Po każdej przeprowadzana była ewaluacja w wyniku, której następowała korekta w procesie. Opisany poniżej schemat odnosi się do kształtu BP w jego edycji 2016, będącej przedmiotem tegorocznej ewaluacji.

Założenia modelu

Na podstawie zapisów uchwały Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej² można wyróżnić 5 głównych etapów Budżetu Partycypacyjnego. Można do nich doliczyć etap wstępny – wypracowania zasad BP.

Tabela 1. Etapy BP w Dąbrowie Górniczej

<ol style="list-style-type: none">1. Wypracowanie zasad przebiegu BP.*2. Akcja Edukacyjno-Informacyjna**3. Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji projektów.4. Weryfikacja i uzgodnienie listy projektów pod głosowanie***5. Głosowanie mieszkańców na projekty.6. Monitoring i ewaluacja.
--

*Etapy procesu nieujęty w uchwale

² Uchwała V/88/2015 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 18.03.2015 roku w sprawie: zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Dąbrowy Górniczej na temat Budżetu Miasta Dąbrowa Górnicza na 2016 rok

** Elementem Akcji Edukacyjno-Informacyjnej w dąbrowskim modelu BP są spotkania w dzielnicach
*** Na etap ten składają się dwa elementy wyszczególnione w Uchwale – weryfikacja przez pracowników UM oraz Dzielnicowe Fora Mieszkańców. Dla potrzeb analizy zdecydowaliśmy się je połączyć ze względu na to że służą one temu samemu celowi – ustaleniu listy projektów poddanych pod głosowanie.

Etapy te oprócz kampanii informacyjno-edukacyjnej, która ma charakter przekrojowy, następują po sobie składając się w proces, który ma w założeniu charakter cykliczny tzn. w kolejnych edycjach budżetu zostaną powtórzone kolejne jego etapy.

Dąbrowski Budżet Partycypacyjny jest w swej budowie zbliżony do postulowanego przez autorów „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Wyjątkiem jest etap monitoringu i ewaluacji. Proces był monitorowany wyłącznie przez odpowiednie komórki UM – zabrakło stałego obywatelskiego nadzoru prowadzonego przez komitet, w którego skład weszłaby strona społeczna. Również sposób zaplanowania ewaluacji, naszym zdaniem wymaga przemyślenia na przyszłość – jesteśmy zdania, że ewaluacja powinna zostać zaplanowana przed rozpoczęciem kolejnej edycji BP, tak aby dane mogły być zbierane i wykorzystywane w trakcie trwania procesu, nie zaś po jego zakończeniu. Ponadto w ewaluacje, powinni zostać włączeni mieszkańcy – nie tylko jako źródło informacji o procesie - ale również strona formułująca wnioski i rekomendacje z badań. Godnym polecenia rozwiązaniem jest powołanie specjalnego zespołu odpowiedzialnego za ewaluację³.

Środki przeznaczone na BP

Na realizację przedsięwzięć w ramach Budżetu Partycypacyjnego w roku 2016 przeznaczono 8 milionów złotych (tyle samo, co w edycji 2015, ale o 3 mln więcej niż w pierwszej edycji 2014).

Jest to stosunkowo spora kwota w porównaniu ze środkami, jakie przeznaczyły na Budżet Obywatelski/Partycypacyjny inne polskie miasta o podobnej wielkości. Dotyczy to zarówno samej kwoty jak i kwoty w przeliczeniu na mieszkańca - 65 zł. Dla porównania w Płocku były to 41 zł, w Tychach 39 zł, a w Elblągu 20 zł. Dąbrowa jest liderem również pod względem udziału kwoty przeznaczonej na BP w wydatkach miasta (1,2%) i to nie tylko na tle innych

³ Szerzej schemat włączania mieszkańców w ewaluację opisany jest w dokumencie „Jak ewaluować budżet partycypacyjny (obywatelski)? Poradnik dla praktyków”. <http://bp.partycypacjaobywatelska.pl/ewaluacja/bp/>

miast o podobnej wielkości, ale wszystkich miast w Polsce powyżej 100 tys. mieszkańców, które wprowadziły BP.

Tabela 2. Środki przeznaczone na BP w 2015 w Dąbrowie Górniczej oraz miastach o podobnej liczbie mieszkańców

Miasto	Liczba mieszkańców	Kwota przeznaczona na Budżet Partycypacyjny (w mln zł)	Udział BP w wydatkach miasta	Kwota przeznaczona na BP w przeliczeniu na mieszkańca (w zł)
Dąbrowa Górnicza	123376	8	1,2%	65
Tychy	128621	5	0,8%	39
Płock	122224	5	0,63%	41
Elbląg	122368	2,5	0,45%	20
Opole	119574	2,5	0,4%	21

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS o informacji o BP pochodzących ze stron procesów realizowanych w poszczególnych miastach oraz strony bp.partycipacjaobywatelska.pl

W Dąbrowskim Budżecie Partycypacyjnym istnieje wyłącznie pula przeznaczona na projekty dzielnicowe - realizowane na jednym z 35 obszarów (z wyłączeniem wyznaczonych terenów ogólnomiejskich).

Każdy z obszarów otrzymał kwotę bazową w wysokości 30 tys. złotych powiększoną proporcjonalnie do liczby mieszkańców obszaru.

Rozwiązanie to należy uznać stosunkowo sprawiedliwe – dzięki temu na mieszkańca, niezależnie od tego gdzie mieszka, przypada podobna kwota. Słabością tego rozwiązania jest brak uwzględnienia różnego poziomu rozwoju poszczególnych obszarów, ich nasycenia infrastrukturą i skali potrzeb lokalnych społeczności.

Innym czynnikiem, który można uwzględnić przy obliczaniu kwoty bazowej jest wielkość obszaru. Duże dzielnice mają bardziej rozproszoną infrastrukturę oraz są bardziej zróżnicowane wewnętrznie – czasami można zaobserwować sytuację, w której poszczególne osiedla mobilizują się, aby „zagarnąć” większość kwoty. W przypadku Dąbrowy – sytuacja ta nie wydaje się być aż tak dużym problemem – miasto podzielone jest aż na 35 obszarów. Ponadto w trakcie badania mieszkańcy nie podnosili tej kwestii jako istotnej.

04 | AKCJA EDUKACYJNO- INFORMACYJNA

Warunkiem sukcesu Budżetu Procesu jest jak najszersza partycypacja mieszkańców na etapie składania projektów oraz głosowania. Aby tak się stało mieszkańcy powinni odpowiednio wcześniej dowiedzieć się o procesie.

Akcja edukacyjno-informacyjna w Dąbrowie trwała przez cały rok, z największym natężeniem od marca do kwietnia 2015. Wykorzystane zostały różne formy i kanały dotarcia do mieszkańców zarówno „tradycyjne” (wkładka do Przeglądu Dąbrowskiego, plakaty, broszury, spotkania z mieszkańcami etc.), elektroniczne (strona internetowa, profil na portalu Facebook) jak i bardziej niekonwencjonalne (szkolenia dla lokalnych liderów - przedstawicielei NGO). Wadą przeprowadzonej akcji był brak materiałów sprofilowanych dla różnego typu odbiorców (w BP mogły uczestniczyć osoby od 16 roku życia – inne formy przekazu mogłyby zachęcić do udziału młodzież a inne seniorów).

Tabela 3. Zgodność akcji edukacyjno-informacyjnej ze standardami budżetów partycypacyjnych.

Akcja informacyjno-edukacyjnej	
Standardy minimalne BP	Czy Dąbrowski Budżet Obywatelski spełnia założenia standardu?
Akcja promocyjna ma charakter ciągły. Jest prowadzona na przestrzeni całego procesu. Szczególnie natężenie promocji następuje na etapie zgłaszania projektów i głosowania.	 Raczej tak. Akcja promocyjno-edukacyjna była prowadzona przez miasto w sposób ciągły, choć z różnym natężeniem. Zdecydowana większość działań promocyjnych odbywała się przed zgłoszeniem projektów.
Wykorzystano różnorodne kanały komunikacyjne i formy materiałów informacyjnych	 Tak. W promocji wykorzystano prasę, Internet, ulotki, plakaty, spotkania.
Szczegółowe informacje o procesie znajdują się na dedykowanej stronie/podstronie Internetowej. Znajduje się tam opis poszczególnych etapów, zasad procedur, wzory dokumentów, informacje o możliwości zasięgnięcia dodatkowych porad w Urzędzie Miasta	 Tak. Stworzono specjalnie dedykowaną BP stronę twojadabrowa.pl zawierającą informacje i materiały o procesie.
Przekaz o procesie jest dostosowany do profilu różnych grup odbiorców (młodzieży, seniorów etc.)	 Nie. Nie stworzono materiałów profilowanych pod kątem różnych grup odbiorców.
Wykorzystano „niemedialne” kanały informowania.	 Tak. Zaangażowano lokalne organizacje pozarządowe.

Tegoroczna edycja BP jest trzecią przeprowadzoną w Dąbrowie, a zatem część mieszkańców miała już możliwość spotkania się z BP w poprzednich latach. Na podstawie dostępnych danych nie możemy jednak stwierdzić jak duża jest to część – wymagałoby to przeprowadzenia badania na reprezentatywnej próbie mieszkańców miasta (np. sondażu telefonicznego).

Przeprowadzone przez nas badanie ilościowe służyło nie tyle dostarczeniu danych o skali zjawiska, co wskazówek ułatwiających zrozumienie sposobu przepływu informacji o BP od organizatora do mieszkańców. W ankiecie zadaliśmy m.in pytanie skąd respondenci dowiedzieli się o BP. Najczęściej była to strona UM (trzeba wciąć jednak pod uwagę, że badanie zostało przeprowadzone wśród osób, które używają tej strony – za jej pomocą wypełniły ankietę ewaluacyjną).

W uzyskanych odpowiedziach widoczne są różne sposoby pozyskiwania informacji przez osoby w różnym wieku. Dla osób w wieku 50+ źródłem wiedzy o BP była przed wszystkim prasa lokalna, podczas gdy to źródło nie było aż tak istotne wśród osób młodych. Odwrotną tendencję obserwujemy w przypadku fanpage na Facebooku. Choć wyniki badania nie są reprezentatywne dla wszystkich mieszkańców, wskazują na to jakich po jakie instrumenty organizator procesu powinien sięgać, aby dotrzeć do określonej grupy mieszkańców.

W przytoczonych poniżej wynikach badania warto zwrócić uwagę na dość duże znaczenie jakie w promowaniu BP odegrali partnerzy społeczni – lokalne NGO, ale również przedstawiciele administracji spółdzielni/wspólnot mieszkaniowych itd.

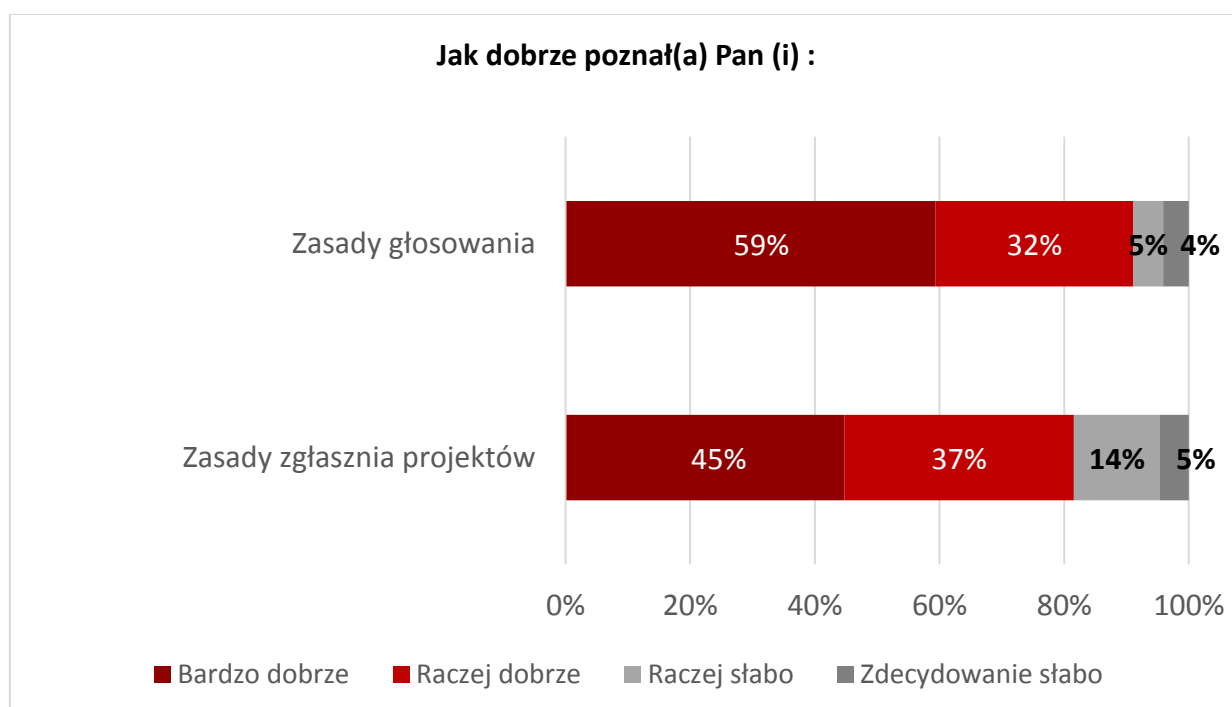
Tabela 4. Źródła wiedzy mieszkańców o Budżecie Partycypacyjnym (n=180)

Skąd dowiedział(a) się Pan(i) o BP w Dąbrowie?	Wiek			Badani ogółem
	do 24	25-49	50+	
Ze strony internetowej Urzędu Miasta	55%	53%	40%	48%
Z prasy lokalnej	18%	25%	46%	32%
Z plakatów	9%	20%	25%	21%
Od znajomych/rodziny	55%	19%	14%	19%
Z profilu Urzędu Miasta na portalu Facebook	36%	21%	14%	18%
Od przedstawicieli administracji, wspólnoty itp.	0%	14%	19%	15%
Od przedstawicieli lokalnych NGO	9%	15%	10%	12%
Z ulotek	9%	9%	19%	12%
Z telewizji lokalnej	0%	1%	0%	1%

Akcja edukacyjno-informacyjna oprócz poinformowania mieszkańców o instrumencie partycypacji powinna również dostarczyć wiedzę pozwalającą na udział mieszkańców w BP na różnych jego etapach (składania projektów, głosowania).

Wśród osób przez nas badanych dominowało poczucie znajomości zarówno zasad składania projektów jak i głosowania - należy przy tym jednak wziąć pod uwagę, że były to osoby raczej zainteresowane procesem tzn. takie, które albo odwiedziły stronę internetową poświęconą BP, albo uczestniczyły w Dzielnicowych Forach Mieszkańców.

Wykres 1. Samoocena wiedzy badanych o zasadach Budżetu Partycypacyjnego (n=180)

05 | ZGŁASZANIE PROJEKTÓW

Projekty w tegorocznej edycji BP były zgłaszane od 7 kwietnia do 20 maja 2015 roku. Propozycje projektów do Budżetu Partycypacyjnego mógł składać każdy mieszkaniec Dąbrowy Górniczej, niezależnie od posiadania meldunku w mieście, pod warunkiem ukończenia 16 r.ż. Mieszkaniec mógł zgłosić i poprzeć więcej niż jeden projekt.

W Dąbrowskim Budżecie Partycypacyjnym nie istniały ograniczenia dotyczące treści projektu pod warunkiem, że obejmował on działania będące w kompetencjach gminy i powiatu. Możliwe było zatem np. składanie projektów zarówno na inwestycje, jak i na projekty „miękkie” (warsztaty, zajęcia, wydarzenia itp.). Istniały ograniczenia dotyczące przestrzeni

w której można było zgłosić projekt – z BP wykluczone zostały określone, ogólnomiejskie, tereny rekreacyjne.

Projekt musiał zostać wpisany przez projektodawcę w specjalnie przygotowany formularz dostępny zarówno w wersji internetowej jak i papierowej. W formularzu projektodawca podawał swe dane osobowe oraz kontaktowe, dokonywał opisu projektu (określenie miejsca, oraz jego przedmiotu), uzasadniał potrzebę realizacji projektu, szacunkowy kosztorys. Do formularza należało dołączyć listę poparcia z podpisami 15 mieszkańców Dąbrowy powyżej 16 r.ż.; mapę i rysunek sytuacyjny obszaru, na którym ma być realizowany projekt oraz oświadczenie podmiotu posiadającego tytuł prawny do nieruchomości o wyrażeniu zgody na realizację projektu - w przypadku, gdy teren nie jest własnością Gminy lub Skarbu Państwa.

Wypełnione formularze zbierane były w wersji elektronicznej (skan oryginalnych dokumentów), pocztą lub osobiście.

Opisane powyżej zasady składania projektów odpowiadają standardom Budżetów Partycypacyjnych.

Tabela 5. Zgodność etapu zgłaszania propozycji zadań ze standardami budżetów partycypacyjnych.

Zgłaszanie propozycji zadań	
Standardy minimalne BP	Czy dąbrowski Budżet Partycypacyjny spełnia założenia standardu?
Prawo zgłaszania projektów przysługuje pojedynczym mieszkańcom (osobom fizycznym).	 Tak. Zgodnie z regulaminem zgłaszać projekty mogą wyłącznie pojedynczy mieszkańcy
Temu etapowi towarzyszą szczególnie intensywne działania informacyjno-edukacyjne, których celem jest dotarcie do mieszkańców z informacjami o możliwościach i warunkach składania projektów.	 Tak. Bezpośrednio przed składaniem wniosków trwała akcja informacyjno-edukacyjna.
Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do informacji ramowych niezbędnych do przygotowywania projektów, m.in. na temat zakresu zadań gminy, mapy własności gruntów, szacunkowych kosztów różnych standardowych działań podejmowanych w ramach zadań własnych gminy.	 Tak. Istotne informacje dostępne są na stronie internetowej procesu.

Na spotkaniu ewaluacyjnym mieszkańcy zgłosili jednak szereg uwag i propozycji zmian, które mogłyby ich zdaniem poprawić ten etap BP. Dotyczyły one następujących kwestii:

- **Zgłaszania projektów przez osoby niepełnoletnie** (padał przy tym argument, że nie są one wystarczająco odpowiedzialne do podejmowania działań mogących wpłynąć na życie mieszkańców). Naszym zdaniem rozwiązanie to ma jednak duży walor edukacyjny. Może stanowić punkt wyjścia do promowania aktywności obywatelskiej wśród młodzieży.
- **Wyłączenia określonych terenów z BP**, przy czym uczestnicy raczej przyjmowali do wiadomości stojącą za takim rozwiązaniem argumentację, że są to tereny użytkowane przez wszystkich i dlatego też o ich formie nie powinni decydować wyłącznie mieszkańcy dzielnicy, w której obszar ten się znajduje. Proponowanym rozwiązaniem było wydzielenie odrębnej puli ogólnomiejskiej o rozdysponowaniu, której mogliby zdecydować wszyscy mieszkańcy bez względu na miejsce zamieszkania w Dąbrowie.
- Pojawiły się również głosy przeciwko zasadzie, że **projekt musi zostać zgłoszony przez mieszkańca danej dzielnicy** – to jednak budziło kontrowersje w gronie samych uczestników spotkania.
- **Ograniczenie liczby zgłaszanych projektów przez jednego mieszkańca** do 1-3 (tu padały różne liczby). Rozwiązanie to miało być odpowiedzią na problem „zawłaszczania” BP przez najbardziej aktywnych mieszkańców. Przeprowadzona przez nas analiza wskazuje, że problem ten nie jest poważny – średnio jedna osoba złożyła 1,2 projektu w BP. Naszym zdaniem ograniczenia, co do liczby zgłaszanych projektów nie mogłoby być skuteczne - prowadziłyby do fikcyjnych sytuacji, w których ta sama osoba zgłaszałaby projekty, ale nie osobiście a np. jako inny członek swojej rodziny. Poza tym w samym zgłaszaniu wielu projektów przez jedną osobę nie ma nic złego. Jest to wyraz jej aktywności obywatelskiej, której nie należy ograniczać. Inni mieszkańcy mają prawo również składać projekty i rywalizować w głosowaniu.
- **Ograniczenie kosztów zgłoszonego projektu** do 3/5 ogólnej sumy dostępnej w danym okręgu. Rozwiązanie to ma jednak tę wadę w warunkach Dąbrowy, że miasto podzielone zostało aż na 35 okręgów, co oznacza, że kwoty przeznaczone dla każdego z nich są stosunkowo niewielkie. Wprowadzenie ograniczenia znacznie zmniejszyłoby pulę działań, które można byłoby sfinansować z BP.
- **Zgłaszanie projektów „szkolnych”**. Są to projekty zgłaszane przez indywidualnych

mieszkańców, ale ich beneficjentami ewidentnie są szkoły i uczniowie. Kwestia ta budziła na spotkaniu największe emocje – jest to temat, który pojawia się nie tylko w Dąbrowie, ale również w innych polskich miastach, w których wprowadzono BP. Zazwyczaj formułowane są w tym przypadku dwa zarzuty (oba pojawiły się w dyskusji nad Dąbrowskim BP): tzw. nierównych szans w starciu pomiędzy indywidualnym mieszkańcem, a instytucją oraz braku dostępu mieszkańców do zrealizowanych na terenie szkoły projektów. Szkoła często bywa miejscem, w którym ogniskuje się życie społeczności i dlatego potrafi zmobilizować mieszkańców do działań na jej rzecz, co samo w sobie nie jest zjawiskiem negatywnym. Dlatego błędem byłoby uniemożliwianie realizacji projektów na terenach szkolnych. Faktem jest natomiast, że niekiedy kierownictwo szkoły nadużywa posiadanej przez siebie władzy np. wymagając od uczniów/rodziców głosowania na jej projekty. Tego typu przypadki wymagają interwencji i potępienia. Trudno jednak stworzyć rozwiązania systemowe, które by im zapobiegały. Dlatego też należy skupić się raczej na „miękkim” oddziaływaniu na dyrekcje szkół- uświadamiając jej na czym polega BP i ich rola w kształtowaniu się społeczności lokalnych (tak, aby zrozumieli, że powinni wyjść poza partykularne interesy swojej instytucji), pokazując jak szkoła może włączyć w ten proces nie będąc jednoznacznie w nim stroną (np. uwzględniając BP w zajęcia WOS). Drugi zarzut postawiony przez mieszkańców (dotyczący ogólnodostępności projektów zrealizowanych z BP), z punktu widzenia formalnego jest bezzasadny (wnioskodawca musi wykazać w formularzu ogólnodostępność). Pozostaje jednak kwestia praktyki. Urząd Miasta powinien reagować na sygnały mieszkańców i egzekwować od szkół przestrzegania zobowiązań.

Aktywność mieszkańców w zgłaszaniu projektów

W sumie w trzeciej edycji BP w Dąbrowie złożono 247 wniosków. Liczba propozycji projektów jest porównywalna do poprzednich edycji - jest przy tym stosunkowo wysoka, gdy porównamy ją z innymi polskimi miastami podobnej wielkości, które wprowadziły Budżet Partycypacyjny (tylko w Elblągu złożono więcej wniosków).

Wykres 2. Liczba wniosków złożonych w BP w trzech kolejnych edycjach.

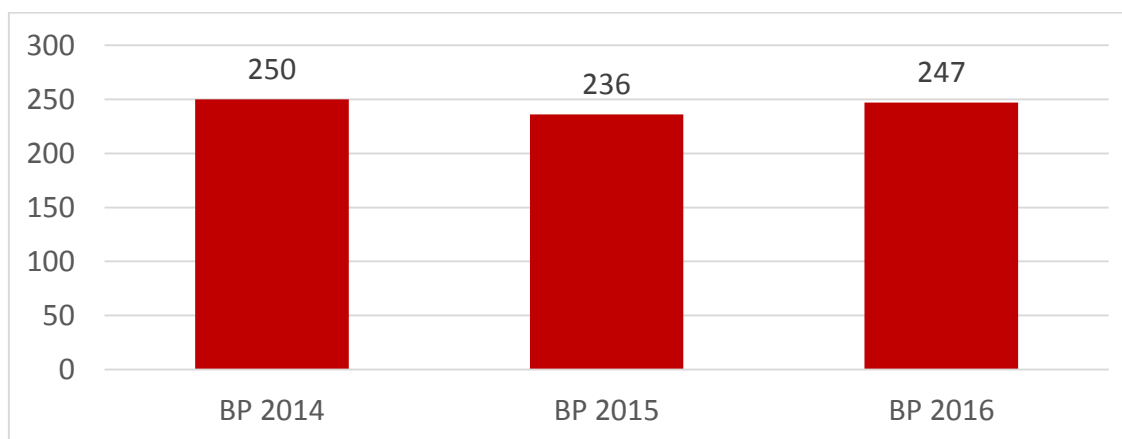

Tabela 6. Środki przeznaczone na BP w 2015 w Dąbrowie Górniczej oraz miastach o podobnej liczbie mieszkańców

Miasto	Liczba złożonych wniosków
Dąbrowa Górnicza*	247
Tychy*	183
Płock**	54
Elbląg ***	288
Opole **	188

*Projekty mogli składać mieszkańcy powyżej 16 r.ż.

**Projekty mogli składać mieszkańcy powyżej 16 r.ż., NGO oraz Rady Dzielnic.

***Projekty mogli składać mieszkańcy powyżej 18 r.ż.

Przygotowanie projektów

W tym roku na etapie zgłaszania projektów podjęto szereg działań, aby projekty były lepszej jakości: zorganizowano spotkania w dzielnicach mieszkańców, ale również tzw. Sobotę Partycypacyjną - spotkanie z pracownikami Urzędu Miejskiego podczas, którego mieszkańcy mieli możliwość skonsultowania swoich pomysłów w zakresie przygotowania kosztorysów dla projektów, ich lokalizacji oraz ewentualnych trudności przy ich realizacji.

Wprowadzone rozwiązania odpowiadają na realne trudności, które powstrzymują mieszkańców przed składaniem projektów tzn. brak pomysłów oraz wiedzy jak należy to zrobić.

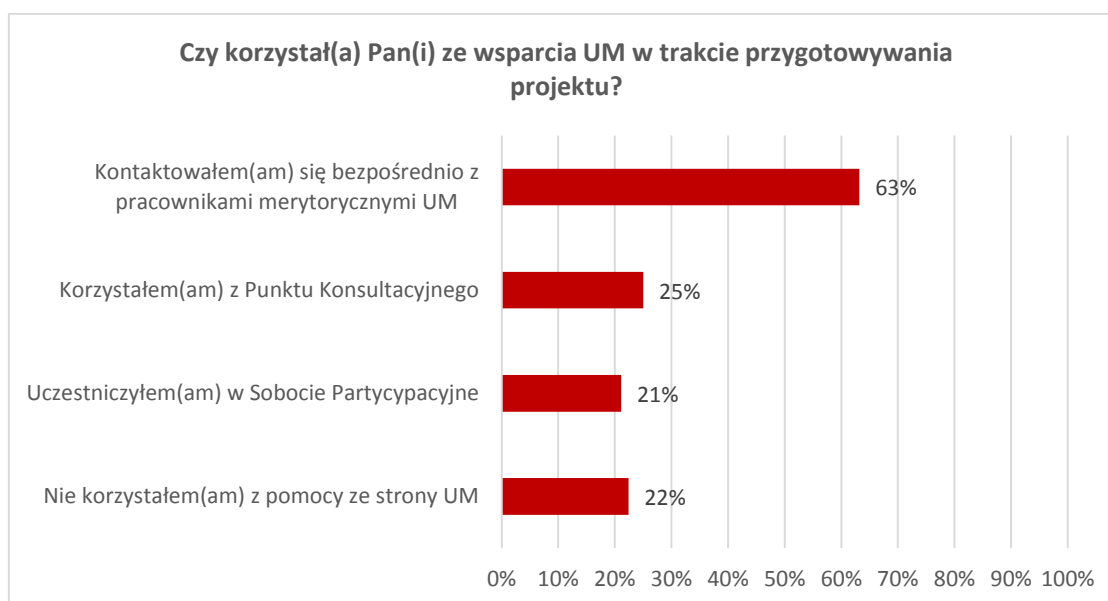
Wykres 3. Główne przyczyny nie złożenia projektów w BP (n=102)

Badani wnioskodawcy w większości korzystali ze wsparcia dostarczanego przez UM (78%). Konsultacje przed wszystkim dotyczyły dwóch elementów tworzenia projektu – jego wyceny oraz ustalenia własności gruntów, na którym zrealizowany miał być projekt.

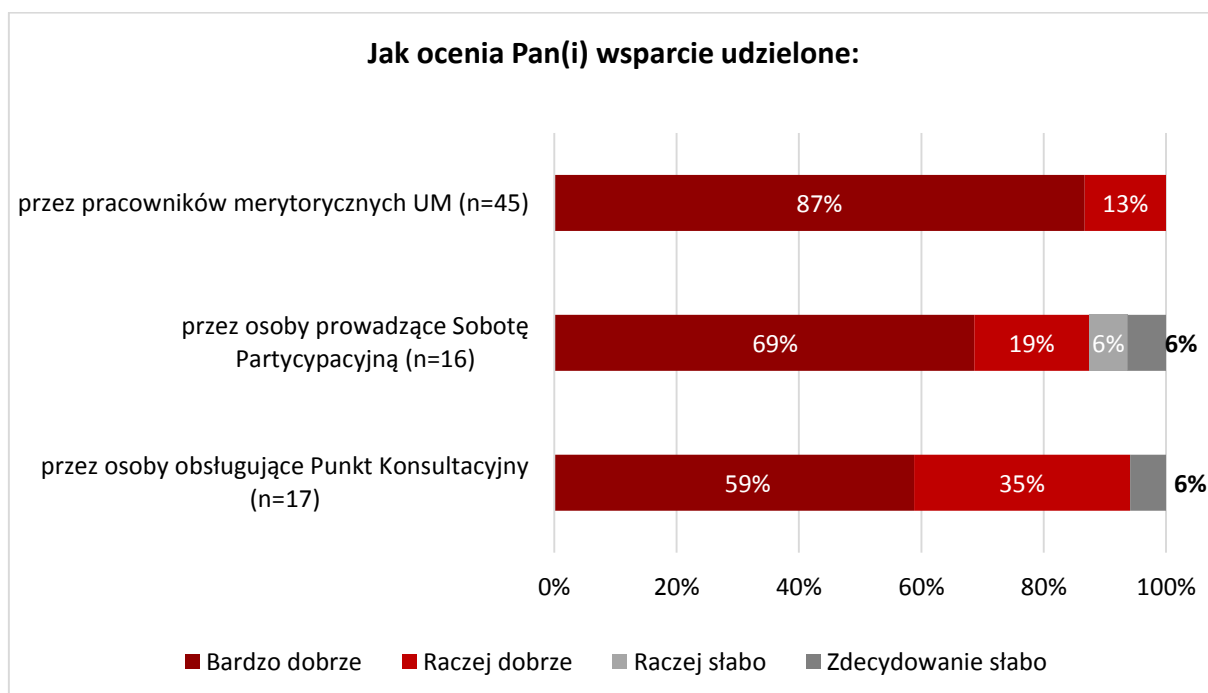
Wsparcie udzielone przez UM uznane zostało za bardzo satysfakcjonujące (szczególnie, gdy miało charakter indywidualnych konsultacji z pracownikami merytorycznymi).

Wykres 4. Korzystanie ze wsparcia ze strony UM na etapie przygotowywania projektu (n=78)

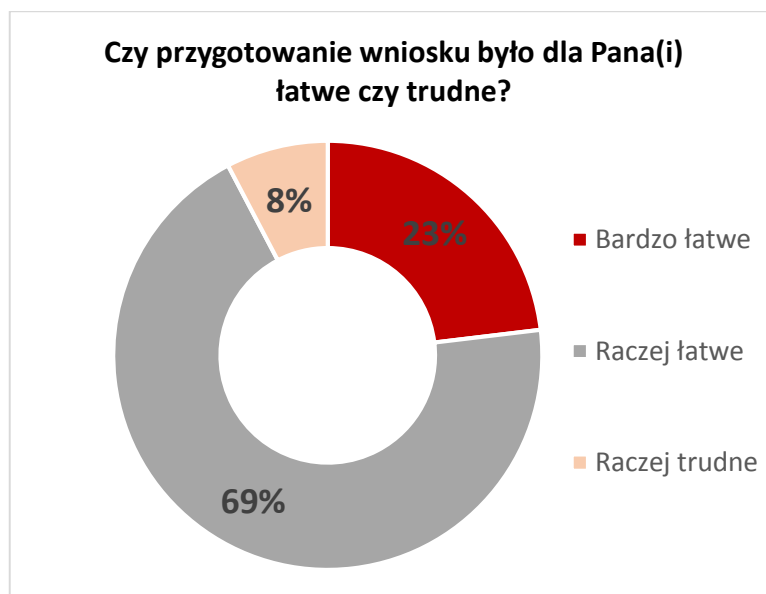
Wyniki nie sumują się do 100%. Uczestnicy badania mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 5. Ocena wsparcia udzielonego przez UM wnioskodawcom (n=78)

W ogólnej opinii uczestników badania, składanie wniosków nie jest bardzo wymagające. Największym wyzwaniem dla mieszkańców jest stworzenie kosztorysu – bardzo przydałby się zweryfikowane na podstawie dotychczasowej realizacji projektów przykładowe cenniki.

Wykres 6. Ocena trudności przygotowania projektu w BP przez wnioskodawców (n=78)

06 | WERYFIKACJA I USTALENIE LISTY PROJEKTÓW DO GŁOSOWANIA

Po złożeniu przez mieszkańców projektów podlegały one weryfikacji przez odpowiednie komórki organizacyjne Urzędu Miasta. W zależności od tego, czego dotyczył projekt był przesyłany do odpowiedniej komórki weryfikującej.

Jej pracownicy sporządzają kosztorys dla projektu oraz opinie w której wskazują czy projekt jest możliwy do realizacji - brak jest jednak doprecyzowania na poziomie dokumentów co powoduje, że projekt jest niemożliwy do przeprowadzenia. W przypadku uznania go za niemożliwy do realizacji wyjaśnia się przyczyny negatywnej opinii, ewentualnie rekomenduje alternatywne rozwiązanie. Projektodawca ma w określonym czasie (dwa tygodnie) prawo do poprawy wniosku (zdaniem uczestników spotkania ewaluacyjnego nie zawsze UM faktycznie zwracał się do mieszkańców o poprawę wniosku – brak jest jednak wiarygodnych danych, aby stwierdzić czy i jak często sytuacja ta miała miejsce).

Zgodnie z Uchwałą po weryfikacji na stronie BP publikowane są uzasadnienia decyzji wraz z listą projektów, do uzgodnienia w ramach Dzielnicowych Forów Mieszkańców.

Uczestnicy spotkania ewaluacyjnego zwracali uwagę na lakoniczność uzasadnień odrzucenia wniosków. Są one co prawda publikowane na stronie (ze wskazaniem głównej przyczyny odrzucenia), ale zazwyczaj jest to jedno zdanie – bardziej rozbudowane uzasadnienia ułatwiłyby mieszkańcom składanie wniosków na przyszłość (wiedzieliby jakiego typu błędów należy się wystrzegać).

W przypadku, gdy projekt budzi wątpliwości staje się on przedmiotem dyskusji w trakcie Dzielnicowych Forów Mieszkańców.

Tabela 7. Zgodność etapu weryfikacji zgłoszonych zadań ze standardami budżetów partycypacyjnych.

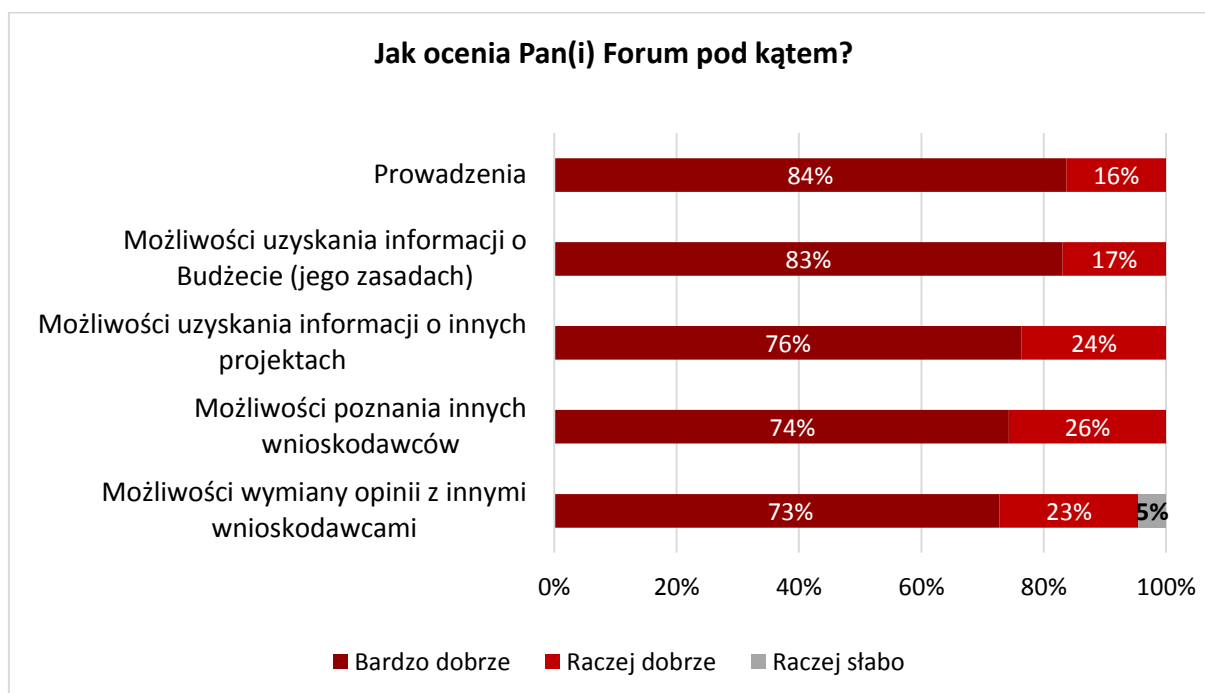
Weryfikacja zgłoszonych zadań	
Standardy minimalne BP	Czy Dąbrowski Budżet Obywatelski spełnia założenia standardu?
Weryfikacja projektów ma wyłącznie charakter techniczno-prawny (sprawdzone jest czy projekt wpisuje się w zadania gminy, nie jest sprzeczny z aktami prawa miejscowego, nie przekracza kwoty przeznaczanej na BP)	 Tak wynika z uzasadnień opublikowanych na stronie BP.
W przypadku negatywnej weryfikacji wniosku upubliczniane jest uzasadnienie podjętej decyzji	 Tak. Uzasadnienia znalazły się na opublikowanej w Internecie liście.

Dzielnicowe Fora Mieszkańców

Bezpośrednio po weryfikacji dokonanej przez urzędników UM zorganizował Dzielnicowe Fora Mieszkańców. Fora odbywają się w każdej dzielnicy – zostali na niezaproszeni autorzy projektów, radni Rady Miasta oraz mieszkańcy. Ich celem jest wyjaśnienie opinii wydanych o zgłoszonych projektach oraz ustalenie w drodze dyskusji listy projektów dopuszczonych do głosowania. Autorzy mają okazję zapoznać się z innymi projektami zgłoszonymi w dzielnicy oraz dopracować własne pomysły zgodnie z sugestiami pracowników UM.

Uczestniczący w badaniu wnioskodawcy zwrócili również uwagę na to, że fora pełnią jeszcze jedną funkcję – są miejscem, w którym autorzy projektów mogą się spotkać i porozumieć w sprawie głosowania (np. zawiązać „sojusze” polegające na wzajemnym wspieraniu się w promocji projektów). Potwierdzają to informacje pozyskane za pośrednictwem ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej bezpośrednio po Forach. Osoby w nich uczestniczące w zdecydowanej większości uznały, że doświadczenie to ułatwiło im pozyskanie informacji o innych projektach, poznanie ich autorów oraz wymienienie z nimi opinii. Badani nie mieli też zarzutów do sposobu prowadzenia spotkań. Na tej podstawie możemy stwierdzić, że obecna formuła spotkania jest dobrze dopasowana do roli jaką pełnią spotkania w procesie - choć uczestnicy spotkania ewaluacyjnego zgłaszali kilka uwag, dzięki którym ich zdaniem spotkania byłyby bardziej owocne (możliwość pełniejszej prezentacji projektów przez ich autorów, obecność większej liczby pracowników merytorycznych ze strony UM).

Wykres 7. Ocena Dzielnicowych Forów Mieszkańców (n=86)

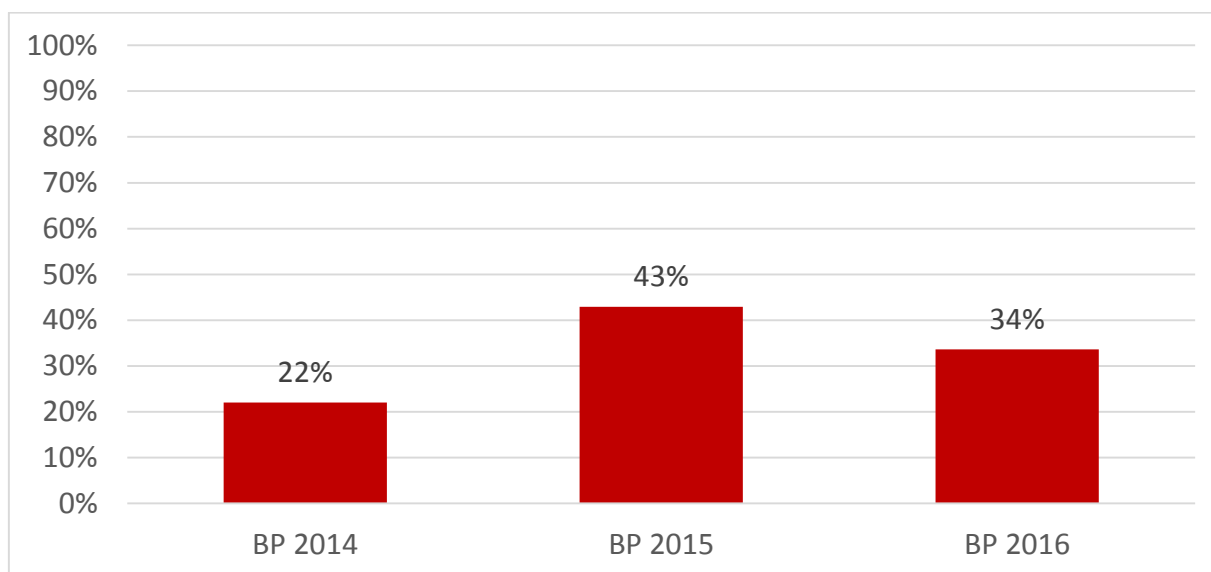

Wyzwaniem jest natomiast zwiększenie frekwencji na Forach. Na podstawie relacji uczestników można postawić tezę, że Fora nie cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców, a uczestnikami są w dużej mierze autorzy projektów. Obserwacje te potwierdza również fakt, że połowę ankiet ewaluacyjnych zebranych w trakcie forów wypełnili projektodawcy. Nie powinno to budzić jednak zaskoczenia – to osoby będące autorami są najbardziej zainteresowane, aby uczestniczyć w spotkaniu, na którym decydują się o dopuszczeniu ich projektów do głosowania (choć i tak nie wszyscy autorzy projektów byli obecni).

Efekty weryfikacji

Na przestrzeni trzech edycji BP odsetek projektów odrzuconych na etapie weryfikacji pozostaje na dość wysokim poziomie (dla edycji BP wyniósł 34%).

Wykres 8. Udział projektów zweryfikowanych negatywnie.

Jest on stosunkowo wysoki w porównaniu z innymi miastami np. w Opolu i Tychach udział projektów zweryfikowanych wyniósł ok.25%, choć są również miasta jak np. Elbląg gdzie odrzucono ponad połowę wniosków.

Tabela 8. Wyniki etapu weryfikacja projektów.

Miasto	Liczba zgłoszonych projektów	Liczba projektów po weryfikacji	Udział projektów zweryfikowanych negatywnie
Dąbrowa Górnicza	247	164	34%
Tychy	183	135	26%
Płock	53	31	42%
Elbląg	288	138	52%
Opole	188	141	25%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie informacji o BP pochodzących ze stron procesów realizowanych w poszczególnych miastach

Wysoki odsetek projektów zweryfikowanych negatywnie może świadczyć o tym, że wciąż wielu wnioskodawców ma problemy z przygotowaniem wniosku, który spełniałby wymogi formalno-prawne (choć sami autorzy projektów są przekonani, że przygotowanie wniosku nie jest rzeczą trudną). Może również o tym, że osoby weryfikujące projekty zbyt rygorystycznie podchodzą do oceny.

Zdaniem uczestników spotkania ewaluacyjnego jednym z najczęstszych przyczyn odrzucenia projektów jest przeszacowywanie kosztów realizacji w trakcie wyceny przez osoby weryfikujące. W dodatku te same elementy bywają różnie wyceniane przez różne komórki weryfikujące. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę doświadczenia z dotychczasowych trzech edycji BP, warto byłoby dokonać uspoźnienia i standaryzacji kosztów poszczególnych elementów. Wnioski z takiego „przeglądu” powinny znaleźć się na stronie BP, jako wskazówki dla mieszkańców chcących stworzyć projekty.

Wnioskodawcy obecni na spotkaniu wskazywali również, że nie jest jasne czy przy wycenie brana jest pod uwagę kwota brutto czy też netto (powinno to być wyraźnie podkreślone na formularzu wniosku).

Trzecią podniesioną sprawą był problem z określeniem przez autorów wniosku czy teren, na którym będzie realizowany projekt nie jest miejscem planowanych inwestycji. Zaproponowanym rozwiązaniem, daleko jednak wykraczającym poza ramy BP, było stworzenie zintegrowanej mapy pokazującej planowane przez miasto inwestycje.

07 | GŁOSOWANIE

Głosowanie w Dąbrowskim Budżecie Partycypacyjnym trwało przez 6 dni listopada br.. Mieszkańcy mogli głosować za pomocą Internetu (elektroniczny formularz na stronie twojadabrowa.pl), korespondencyjnie oraz poprzez złożenie formularza w Urzędzie Miejskim – Biuro Obsługi Interesantów lub w Punkcie Konsultacyjnym.

Głosować można było na projekty z okręgu w którym się mieszka. Warunkiem było ukończenie 16 roku życia.

W Dąbrowskim Budżecie Partycypacyjnym przyjęto ciekawą formułę głosowania (podobne rozwiązanie wprowadzono m.in. w Tychach) polegające na rozdysponowaniu w dowolny sposób pomiędzy projekty ze swojego okręgu 10 punktów. Po przeliczeniu wyników do realizacji rekomendowane są projekty według listy rankingowej do wyczerpania kwoty przeznaczonej na okręg. Rozwiązanie te ma swoje zalety oraz wady. Zaletą jest możliwość gradacji swych preferencji (można zastosować różne strategie oddania głosów - np. wszystkie na jeden projekt bądź równomiernie na kilka). Wadą jest mniejsza intuicyjność tego

rozwiązania w porównaniu np. prostego wskazania jednego bądź kilku preferowanych projektów do realizacji. Wydaje się jednak, że mieszkańcy przyzwyczaili się do tego rozwiązania. Istniejący system głosowania nie był w znaczący sposób kontestowany przez uczestników warsztatu ewaluacyjnego.

Mieszkańcy mieli natomiast szereg innych uwag dotyczących zasad i przebiegu głosowania:

- **Brak możliwości głosowania na projekty z kilku obszarów.** Rozwiązanie to byłoby jednak dość skomplikowana organizacyjnie. Możliwe rozwiązania zmniejszałyby intuicyjność głosowania (co negatywnie mogłoby się przełożyć na frekwencje oraz liczbę głosów ważnych).
- Gorąco dyskutowana była kwestia **głosowania papierowego**. Co dość nietypowe w Dąbrowie większość głosów jest oddawana w ten sposób. Problemem w tym przypadku wydaje się być przynoszenie przez wnioskodawców zebranych od mieszkańców głosów. Dlatego też postulowano wprowadzenie wyłącznie głosowania internetowego. Należy wziąć jednak pod uwagę, że to rozwiązanie może spowodować wykluczenie części mieszkańców (np. osób starszych). Można oczywiście wprowadzić możliwość głosowania asystowanego (wolontariusz/pracowników UM pomaga mieszkańcom oddawać głos w wyznaczonych punktach), co jednak stanowi pewne wyzwanie organizacyjne. Przyjmując za prawdziwe opinie mieszkańców na temat nieprawidłowości w głosowaniu papierowym należałoby zatem wprowadzić zasadę, że głosy papierowe można oddać wyłącznie osobiście (bez możliwości głosowania korespondencyjnego).
- Widoczne jest duże wyczulenie mieszkańców na kwestie **danych osobowych** – ich zdaniem na potrzeby procesu zbieranych jest zbyt dużo danych osobowych. To jednak jest niezbędne, aby można było zweryfikować głosy. Mamy tu zatem dwa przeciwstawne oczekiwania – z jednej strony mieszkańcy oczekiwali by ukrócenia różnych nieprawidłowości przy głosowaniu, nie chcą jednak, aby wykorzystywać do tego dane osobowe.
- **Część Punktów Konsultacyjnych umieszczono w szkołach**, które dla wnioskodawców, nie są terenem neutralnym, ponieważ w BP głosuje się również na projekty zgłoszone na ich terenie.

- Dla większej przejrzystości procesu uczestnicy spotkania postulowali o podanie **składu komisji weryfikujących/liczących głosy** i /lub możliwość uczestnictwa w nich przedstawicieli strony społecznej.

Tabela 9. Zgodność etapu głosowania ze standardami budżetów partycypacyjnych.

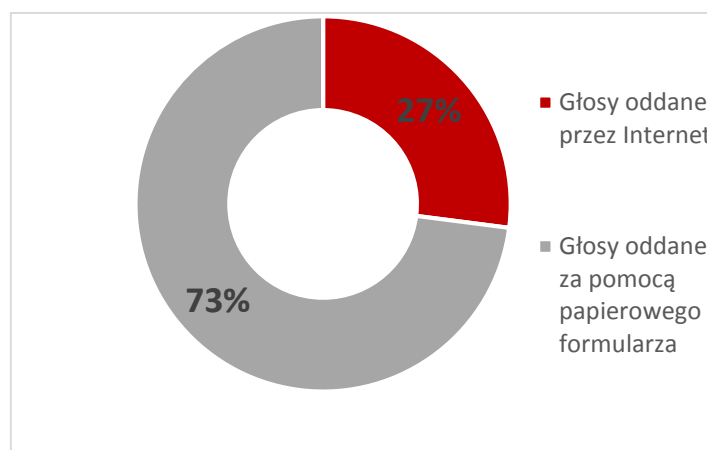
Głosowanie	
Standardy minimalne BP	Czy Dąbrowski Budżet Partycypacyjny spełnia założenia standardu?
Wybór projektów do realizacji odbywa się poprzez powszechne głosowanie mieszkańców	 Tak.
Głosowanie trwa dłużej niż w trakcie wyborów powszechnych (minimum 7 dni)	 Tak/Nie. Głosowanie trwało dłużej niż w wyborach powszechnych, ale było to 6 dni.
Głosowanie jest możliwe zarówno w formie tradycyjnej (za pomocą papierowych kart wypełnianych w Punktach Konsultacyjnych), jak i za pośrednictwem Internetu	 Tak.

Frekwencja

Najważniejszym wskaźnikiem wskazującym na skuteczność całego procesu jest odsetek osób, które wzięły udział w głosowaniu z pośród wszystkich uprawnionych (w przypadku Dąbrowskich mieszkańców miasta w wieku 16+).

W tegorocznym Budżecie Partycypacyjnym uczestniczyło 25,2% uprawnionych do głosowania. Większość głosów oddano za pośrednictwem kart papierowych (73%), co jest rzadkością na tle innych głosowań w Budżecie Partycypacyjnym (choć podobne zjawisko zaszło m.in. w Opolu).

Wykres 9. Sposób oddania głosu w BP

Frekwencja w Dąbrowskim Budżecie Partycypacyjnym jest stosunkowo wysoka na tle BP w innych miastach o zbliżonej wielkości. Tylko w Opolu frekwencja jest nieco wyższa (29%).

Tabela 10. Frekwencja w BP

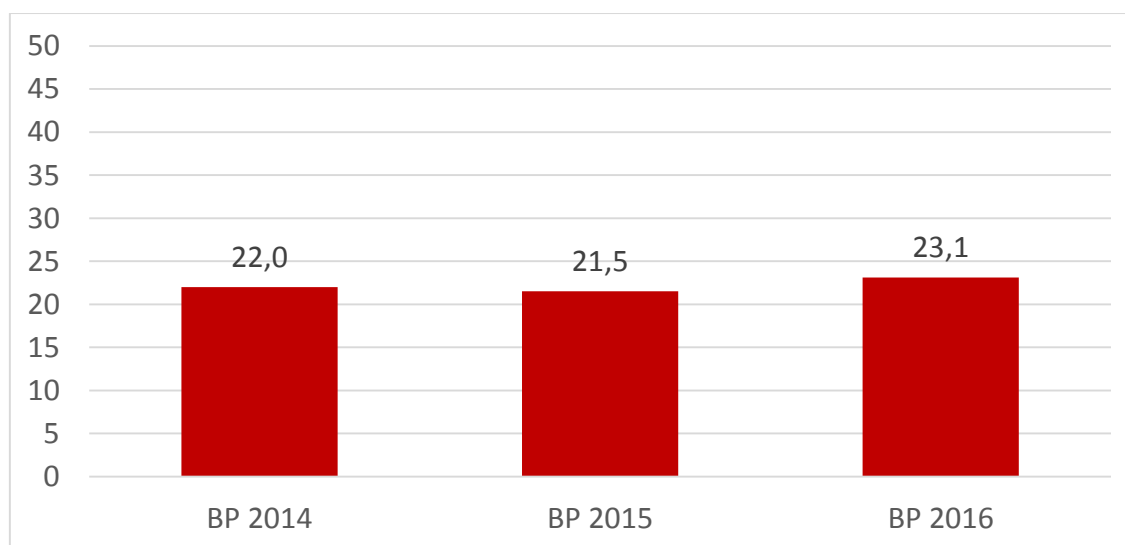
Miasto	Osoby uprawnione do głosowania	Szacowana frekwencja w BP
Dąbrowa Górnicza	Mieszkańcy w wieku 16+	25%
Tychy	Mieszkańcy w wieku 16+	16%
Płock	Mieszkańcy w wieku 16+	2,5%
Elbląg	Mieszkańcy w wieku 18+	16%
Opole	Mieszkańcy w wieku 16+	29%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz informacji o BP pochodzących ze stron procesów realizowanych w poszczególnych miastach

Liczba głosów począwszy od pierwszej edycji Budżetu pozostaje na podobnym poziomie (waha się między 23 a 21 tysiącami głosów). Z jednej strony świadczy to o stałym zainteresowaniu grupy mieszkańców, z drugiej zaś strony grupa ta (najprawdopodobniej) nie jest aż tak duża. Co edycje jest to mniej więcej $\frac{1}{4}$ populacji w wieku 16+. Aby zwiększyć liczbę uczestników należałoby przed wszystkim poznać ich obecną strukturę pod względem wieku (frekwencje w różnych grupach wiekowych). Jest to technicznie możliwe dzięki konieczności podania przy głosowaniu numeru PESEL.

Dzięki temu możliwe będzie wyznaczenie tych kategorii wiekowych, które w najmniejszym stopniu uczestniczą w procesie i dobrane pod tę grupę odpowiednich narzędzi służących dotarciu do niej i przekonaniu do wzięcia udziału w BP.

Wykres 10. Liczba oddanych głosów w BP w trzech kolejnych edycjach w tysiącach.

W trakcie dyskusji o tym etapie procesu uczestnicy spotkania ewaluacyjnego wskazali na różne kwestie natury organizacyjnej, które mogły negatywnie przełożyć się na frekwencje:

- mała liczba punktów, w których można oddać głosy;
- zbyt krótkie ich działanie;
- brak dostatecznej liczby kart do głosowania.

Wszystkie te uwagi dotyczą głosowania „papierowego”. Tymczasem największy potencjał wzrostu istnieje w przypadku głosów oddawanych przez Internet – ta forma głosowania wymaga zdecydowanie mniej wysiłku od głosującego. Kluczem do podniesienia frekwencji wydaje się być zatem dotarcie do większej liczby osób z informacją, że można głosować również w ten sposób.

08 | REALIZACJA PROJEKTÓW

Kwestia oceny realizacji projektów wybranych w edycji 2016 wybiega poza ramy czasowe przeprowadzonego przez nas badania. Zbieranie danych zakończyliśmy w momencie, gdy nie były jeszcze znana lista projektów wybranych w głosowaniu. Dlatego też podczas spotkania ewaluacyjnego poprosiliśmy uczestników o odwołanie się do doświadczeń lat z wcześniejszych edycji (łącznie do realizacji w dwóch edycjach wybrano 126 projektów). Zwrócili oni szczególnie uwagę na następujące kwestie:

- **Małej kontroli społecznej nad procesem realizacji projektów.** Dotyczy to zarówno wnioskodawców jak i innych mieszkańców. Osoby składające wnioski chciałyby mieć więcej informacji o sposobie w jaki projekty są realizowane. Również pozostali mieszkańcy chcieliby mieć pełniejszą informację np. na temat procedur przetargowych związanych z wykonaniem BP oraz o wykonawcy i przebiegu robót. Za chęcią silniejszej kontroli stoi po części przekonanie, że UM realizuje niektóre projekty „po swojemu”, niezgodnie z założeniami na które głosowali mieszkańcy. Aby uniknąć nieporozumień i wzmocnić zaufanie do UM potrzebna jest większa przejrzystość – dobrym rozwiązaniem byłoby oprócz publikowania informacji na stronie powołanie społecznego ciała monitorującego realizację projektów lub ich społecznych „opiekunów”.

- **Braku informacji, co dzieje się z pieniędzmi zaoszczędzonymi podczas realizacji projektów.** Zdaniem uczestników, wartość sporej części projektów, jest przeszacowywana na etapie weryfikacji. Prowadzi to do powstania nadwyżek. Mieszkańcy chcieliby, aby tak zaoszczędzone fundusze zasilaly kolejny BP.
- Przy okazji dyskusji nad przebiegiem realizacji projektów padła ciekawa propozycja, aby **zmniejszyć koszty oraz zwiększyć aktywność mieszkańców poprzez ich zaangażowanie w wykonanie niektórych prac.** Trudno sobie wyobrazić, aby mieszkańcy wykonywali bardziej skomplikowane roboty, ale uwzględnienie jakiejś formy wolontariatu wydaje się być możliwe (przy okazji powstała by przestrzeń, w którą można zaangażować projektodawcę – jego rolą mogłoby być znalezienie i zmobilizowanie innych do wspólnego działania).
- **Promocji BP poprzez zrealizowane projekty.** Zdaniem uczestników spotkania UM nie dość wykorzystuje potencjał, jaki dla promocji BP posiadają już sfinansowane projekty – są one namacalnym dowodem na to że warto się zaangażować w kolejną edycje BP (tu postulowano np. tabliczki z informacją, że dana inwestycja została sfinansowana z BP).

09 | PODSUMOWANIE

Na podstawie przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że Dąbrowski Budżet Partycypacyjny jest skutecznym narzędziem partycypacji mieszkańców. Świadczy o tym, dość duża na tle innych miast, liczba składanych projektów oraz głosujących.

Wypracowany przez trzy edycje model spełnia standardy BP – choć w kolejnych edycjach należałoby pomyśleć o szerszym włączeniu mieszkańców w zarządzanie procesem i jego monitorowanie. Co prawda uczestniczący w badaniu ewaluacyjnym mieszkańcy zgłosili szereg uwag do przebiegu BP, jednak w zdecydowanej większości mają one charakter szczegółowy – nie podważają zasadniczych założeń przyjętych w modelu, a raczej odnoszą się do sposobu, w jaki są wprowadzane w życie. Naszym zdaniem największymi wyzwaniem dla organizatora BP w kontekście kolejnych edycji jest:

- Znalezienie odpowiedniej formuły udziału szkół w procesie, tak, aby nie były one postrzegane jako „rywal” przez autorów projektów.

- Precyzyjne określenie jakie grupy mieszkańców (wyróżnione ze względu na wiek/płeć i inne istotne cechy społeczno-demograficzne) uczestniczą, a jakie nie uczestniczą w BP. Na tej podstawie będzie można wypracować odpowiednie strategie komunikacyjne służące włączeniu większej liczby mieszkańców w BP.
- Zmniejszenie odsetka projektów odrzucanych w trakcie weryfikacji.
- Zwiększenie liczby osób głosujących przez Internet.
- Stworzenie formuły udziału autorów projektów w ich realizacji.
- Poddanie realizacji projektów większej kontroli przez stronę społeczną.

Ze względu na to, że w Dąbrowie zrealizowane zostały już trzy edycje BP, kolejne badanie ewaluacyjne powinno koncentrować się nie tyle na przebiegu procesu (ten już w dużej mierze został przeanalizowany), ale nad tym czy realizuje on zakładane cele.

Cele te zostały doprecyzowane m.in. podczas zeszłorocznego badania ewaluacyjnego. Aby dokonać tego typu analizy należałoby pomyśleć o zakrojonym na szerszą skalę badaniu przeprowadzonym na reprezentatywnej próbie mieszkańców miasta.

010 | SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele

Tabela 1. Etapy BP w Dąbrowie Górniczej.....	6
Tabela 2. Środki przeznaczone na BP w 2015 w Dąbrowie Górniczej oraz miastach o podobnej liczbie mieszkańców	8
Tabela 3. Zgodność akcji edukacyjno-informacyjnej ze standardami budżetów partycypacyjnych.....	9
Tabela 4. Źródła wiedzy mieszkańców o Budżecie Partycypacyjnym (n=180).....	10
Tabela 5. Zgodność etapu zgłaszania propozycji zadań ze standardami budżetów partycypacyjnych.	12
Tabela 6. Środki przeznaczone na BP w 2015 w Dąbrowie Górniczej oraz miastach o podobnej liczbie mieszkańców	15
Tabela 7. Zgodność etapu weryfikacji zgłoszonych zadań ze standardami budżetów partycypacyjnych.	19
Tabela 8. Wyniki etapu weryfikacja projektów.	21
Tabela 9. Zgodność etapu głosowania ze standardami budżetów partycypacyjnych.....	24
Tabela 10. Frekwencja w BP.....	25

Wykresy

Wykres 1. Samoocena wiedzy badanych o zasadach Budżetu Partycypacyjnego (n=180)	11
Wykres 2. Liczba wniosków złożonych w BP w trzech kolejnych edycjach.....	15
Wykres 3. Główne przyczyny nie złożenia projektów w BP (n=102)	16
Wykres 4. Korzystanie ze wsparcia ze strony UM na etapie przygotowywania projektu (n=78).....	16
Wykres 5. Ocena wsparcia udzielonego przez UM wnioskodawcom (n=78).....	17
Wykres 6. Ocena trudności przygotowania projektu w BP przez wnioskodawców (n=78).....	17
Wykres 7. Ocena Dzielnicowych Forów Mieszkańców (n=86).....	20
Wykres 8. Udział projektów zweryfikowanych negatywnie.....	21
Wykres 9. Sposób oddania głosu w BP.....	24
Wykres 10. Liczba oddanych głosów w BP w trzech kolejnych edycjach w tysiącach.....	25